Kost & Näring
EN BRANSCHFÖRENING INOM LEDARNA

Trender och vägval i offentlig livsmedelsupphandling

SLV 26 aug 2026

Kost & Näring- För Sveriges viktigaste måltider

- En branschförening inom chefsorganisationen Ledarna som grundades 1921
- Cirka 1000 medlemmar som är kostchefer, måltidschefer, livsmedelsupphandlare och andra som planerar, leder och utvecklar offentliga måltidsverksamheter (kommuner och regioner)
- Kostar endast 20kr/mån att vara medlem.

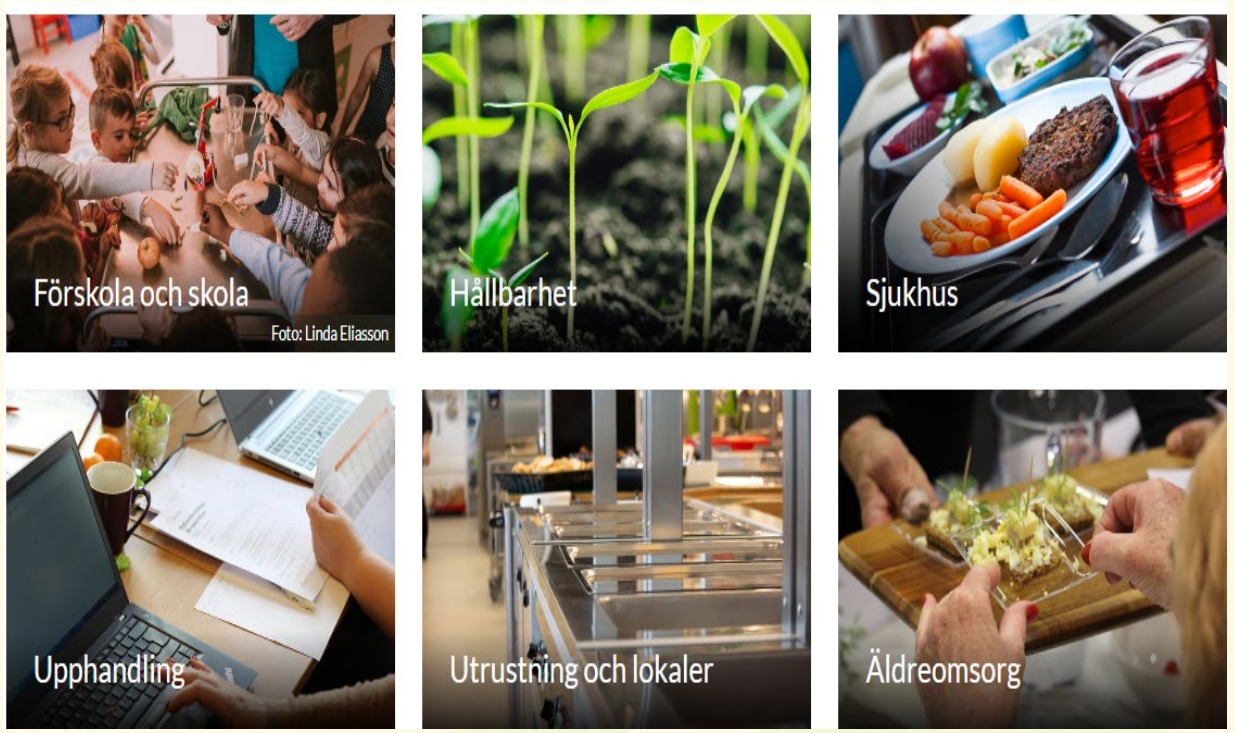
Verksamhet & aktiviteter

- Ger ut medlemstidningen Förenade Måltider med fyra nummer per år
- Kostdagarna i mars varje år
- Driver policyarbete, opinionsbildning och påverkar frågor som rör offentliga måltider, upphandling och måltidskvalitet
- Tar fram nationella rekommendationer och vägledningar, t.ex. för specialkost och måltidsanpassningar i förskola och skola.

Fokusgrupper

Kost & Näring har 6 stycken fokusgrupper (ca 5-7 medlemmar per grupp) som arbetar nationellt inom specifika fokusområden. Dessa fokusgrupper bidrar till kunskapsutbyte, stöd, utveckling och konkreta förbättringar inom sina områden.

Ny-Beredskapsgrupp

Vägledning och stöd

Branschöverenskommelsens 10 punkter

- Första versionen kom ut 2015. Överenskommelsen var ett led i att skapa dialog mellan köpare och säljare i en tid med mycket överprövningar.
- Till grund för Branschöverenskommelsens ligger diskussioner och förhandlingar. Dialogmötet sker fysisk 3 ggr/år mellan fokusgruppen, samarbetspartners samt Menigo, M&S och Svensk Cater.
- Ska fungera som ett stöd för upphandlande myndigheter. UM beslutar fritt att tillämpa någon – eller flera – av branschöverenskommelsens punkter, och vet då på förhand att dessa villkor inte kommer att ge upphov till frågor eller synpunkter från potentiella anbudsgivare.
- Överenskommelsen är ett levande dokument och vi välkomnar input.

https://www.kostochnaring.se/vart-arbete/upphandling/branschoverenskommelse-livsmedelsupphandling/

1. Begränsa mängden dokumentation vid upphandlingar
2. Definition för sortimentsändringar
3. Ökad tillämpning av RFI
4. Annonseringstid minst 60 dagar
5. Frågor och svar- svarstid
6. Avtalsspärr 20 dagar
7. Hållbarhetstider
8. Prisjusteringar
9. Bakomliggande bevisning av Hållbarhetskriterier
10. NY- Tid från avtalstecknande till avtalsstart minst 90 dagar

Punkt 9 Bakomliggande bevisning

Allt fler kommuner/region ställer krav på att leverantören ska kunna bevisa att offererade produkter faktiskt uppfyller ställda krav. Vilken bevisning ska anses vara tillräcklig?

- En leverantörsförsäkran kan i sig inte anses vara tillräcklig bevisning utan leverantören måste i dokumentet hänvisa till relevant bakomliggande bevisning, för den specifika produkten, som visar på att kraven inom varje krav förs vidare bakåt i underleverantörskedjan.
- Vad som ska anses vara tillräcklig bakomliggande bevisning av kraven i Upphandlingsmyndighetens kriterier beror på vilken produkt som offererats och vilka krav man ställt. Exempelvis kan det vara tredjepartscertifiering, branschstandard, hänvisning till lagstiftning i ursprungslandet, underleverantörsförsäkran eller dokumentation av interna rutiner. UM bedömer om dokumentationen är tillräcklig som bevis.

DELFI Dabas

Leverantörsförsäkran köttbulle

Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för produkten

BAS

Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterie:	Bevis	Gäller råvara/or eller ursprungsland	Utfärdandedatum	Status
Ansvarsfull antibiotikaanvändning - kött och mjölk, 11398, Bas	Urspungsmärkning på produkt. SJVFS 2023:21 (Saknr. D35/L41) (7 kap. 2-3 §§). SJVFS 2023:21 (Saknr. D35/L41) (2 kap. 1 §). SJVFS 2023:21 (Saknr D35/L41) 2 kap. 4-11 §§.	Sverige	2026-08-13	Aktivt UHM-krav
Bedövning vid slakt - kött, 10763:1, Bas	Bedövningskontroller på slakterierna. Regleras i 5 kap. 1 § i SFS 2018:1192 (Djurskyddslag).	Sverige	2026-08-13	Aktivt UHM-krav
Betesdrift och utevistelse - nötkött, 10435:2, Bas	Regleras i SFS 2019:66 (Djurskyddsförordning), 2 kap. 3-4 §§ och SJVFS 2019:18 (L104) 6 kap. 4-7 §§. Möjlighet till dispens från beteskravet finns i L104, 6 kap. 8 §.	Sverige	2026-08-13	Aktivt UHM-krav

Hållbarhetsdata

- K&N med i referensgrupp ihop med Dabas och Food facts
- Idag är det olika Co2 på samma product i olika system
- Målet är en gemensam mätningsstandard (ex biologisk mångfald, sociala villkor)
- Verifierad hållbarhetsdata på artikelnummernivå i digitala system
- Kunna upphandla produkter med specifika hållbarhetsdata.

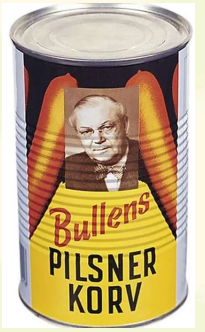
Trender inom livsmedelsupphandling

- En föränderlig omvärld skapar osäkerhet och ger skarpare krav
- Mer långtgående krav på transparens och bevisning av kravuppfyllelse ner på gårdsnivå
- Krav på arbetsrättsliga villkor och hållbara leveranskedjor
- Fokus på välfärdsbrott och sund konkurrens
- Krav på platsrevisioner hos grossist/leverantör/producent
- Mindre fokus på eko och mer fokus på svenskt och lokalt
- Byte av mål och riktning efter valet?
- Beredskapskrav

Upphandling i krig och kris

- Svårt att förutse vilken kris som kommer att uppstå och därför svårt att ställa krav
- Marknadsdialog med lokala leverantörer för att vilka förutsättningar de har att leverera
- Ny Beredskapsgrupp inom Kost&Näring som har som syfte att kartlägga behov och samarbetsformer. Hitta gemensamma arbetssätt så inte alla ”uppfinner hjulet”.
- MJU25 *(2026:837)*- Ny lag om beredskapslager av livsmedel 1 juli 2026
- Regeringen- *Nationell strategi för försörjningsberedskap*- pekar på vikten av ett ökat samarbete mellan privat och offentligt för att skapa en robust försörjningsberedskap vid störningar i försörjningsflöden
- Upphandlingsmyndigheten- *Beredskapsaspekter i offentliga kontrakt*
- Aktuella beredskapskrav i upphandlingar- krav på gemensamma övningar, kontinuitetsplaner, prioriteringsordning vid leverans, beredskapsprodukter med längre hållbarhet, bara svenskt kött.

Omvärldsbevakning och dialog

- Ta inspiration av andras upphandlingar men tänk på att alla upphandlande myndigheter har olika förutsättningar och resurser. Det som funkar för en kommun funkar kanske inte för alla.
- Krav på exempelvis revisioner och dokumentation på gårdsnivå kräver stor kompetens och mycket resurser.
- Skapa nätverk med andra kommuner/regioner för att använda varandras kompetens.
- Det är viktigaste är att ha dialog med möjliga leverantörer innan ni gör era livsmedelsupphandlingar.

För Sveriges viktigaste måltider.

https://www.kostochnaring.se/vart-arbete/upphandling/

Vi ses!

Kost & Näring
EN BRANSCHFÖRENING INOM LEDARNA